

Kalevi Aho

Sonata Concertante

for Accordion and Strings (2019)

Accordion solo part

M216B

ISMN 979-0-55003-250-6

**Modus
Musiikki**

Kalevi Aho

Suomen kansainvälisesti tunnetuimpiin nykysäveltäjiin kuuluva Kalevi Aho syntyi Forssassa maaliskuun 9. päivänä 1949. Hän alkoi soittaa viulua 10-vuotiaana, ja samaan aikaan syntyivät jo hänen ensimmäiset sävellyksensä. Syksystä 1968 Aho opiskeli viulunsoittoa ja sävellystä Sibelius-Akatemiassa, jossa hänen sävellysopettajanaan oli Einojuhani Rautavaara.

Suoritettuaan keväällä 1971 sävellysdiplomin Aho jatkoi 1971–72 opintojaan Berliinissä (Staatliche Hochschule für Musik und darstellende Kunst) Boris Blacherin johdolla. Vuodesta 1974 vuoteen 1988 Aho työskenteli Helsingin yliopiston musiikkitieteen lehtorina ja vuosina 1988–1993 Sibelius-Akatemian sävellyksen professorina. Syksystä 1993 hän on toiminut Helsingissä vapaana säveltäjänä.

Ahon tuotannon keskeinen osa muodostuu laajamuotoisista orkesteri- ja kamarimusiikkiteoksista. Hänen tuotantoonsa kuuluu tähän mennessä (2020) viisi oopperaa (1978–2013), 17 sinfoniaa (1969–2017), 34 konserttoa eri soolosoittimille ja orkesterille (1981–2020), kolme kamarisinfoniaa jousille sekä runsaasti muita orkesteri-, kamarimusiikki-, soolosoitin- ja vokaalimusiikkia.

Hän on tehnyt lisäksi lukuisia sovituksia tai täydennyksiä muiden säveltäjien tuotannosta. Tärkein näistä on Uno Klamin keskeneräisen baletin *Pyörteitä* täydentäminen. Aho toimi Sinfonia Lahden nimikkosäveltäjänä vuodesta 1992 aina vuoteen 2011, jolloin hänet nimitettiin orkesterin kunniasäveltäjäksi.

Aho on tullut tunnetuksi myös ahkerana musiikki-kirjoittajana, joka on puheissaan ja kirjoituksissaan ottanut usein kriittisesti kantaa Suomen kulttuuri- ja yhteiskuntapolitiikkaan. Suomalaisen kulttuurielämän eri organisaatioissa hänellä on ollut monia tärkeitä tehtäviä.

Sonata concertante harmonikalle ja jousikvintetille/jousiorkesterille (1984/2019)

- I. *Preludi* (Molto rubato) ja *passacaglia*;
- II. *Preludi* (Leggiero) ja *fuuga* (Andante – Più mosso – Leggiero)

Sonata concertante on versio harmonikalle ja jousille ensimmäisestä harmonikkasonaatistani, jonka sävelsin vuonna 1984 Matti Rantasen aloitteesta, mutta jonka lopullinen, esitettävä versio valmistui vasta vuonna 1989 yhteistyössä teoksen kantaesittäjän, Marjut Tynkkysen kanssa. Tynkkynen kantaesitti 1. harmonikkasonaatin Kuhmon kamarimusiikkijuhlilla 29.7.1989. 1. harmonikkasonaatissa pyrin laajentamaan harmonikan teknisiä mahdollisuuksia äärimmilleen ja kirjoittamaan instrumentille jotain yhtä huikean virtuoosista kuin ovat Lisztin virtuoosisimmat teokset pianolle.

Vuonna 1989 tein 1. sonaatista myös version kahdelle harmonikalle - se pohjautuu alkuperäiseen vuoden 1984 laitokseen. Susanne ja Veli Kujala kantaesittivät sonaatin kahdelle harmonikalle Helsingissä 27.10.2002.

Myöhemmin myös harmonikkataiteilija Janne Valkeajoki innostui 1. harmonikkasonaatista, ja hän ehdotti että laatisin sonaatista lisäksi konsertoivan version harmonikalle ja jousille - Valkeajoen mielestä sonaatti on olemukseltaan niin orkestraalinen. Näin teosta voitaisiin esittää myös kamariorkesterien konserteissa. Valkeajoki teki syksyllä 2018 itse luonnoksen täksi konsertoivaksi versioksi, ja sen pohjalta loin elokuussa 2019 *Sonata concertanten*, joka pohjautuu varsin tarkasti alkuperäiseen sonaattiin. Laadin sovituksen niin, että se on mahdollista esittää sekä jousikvintetillä että pienehköllä jousiorkesterilla.

Sonata concertantessa on teoksen muiden versioiden tavoin kaksi laajaa osaa. Osat alkavat improvisatorisella preludilla ja ne myös päättyvät rakenteellisesti vapaamalla koodalla. Ensimmäisen osan alulle ovat ominaisia monet tempovaihdokset ja kadenssimaiset virtuoosikulut. Varsinaisena pääosana seuraa laaja, hyvin virtuoosiseksi muuttuva passacaglia. Toisen osan aloittavaa preludia hallitsevat huikeat, hyvin laajalla alueella liikkuvat oktaavi-intervallikuviot, jotka välillä pysähtyvät sävelrepetitioihin ja massiivisiin klustereihin. Niitä seuraa taas rakenteellisesti monimutkainen kolmoisfuuga.

Musiikillisena perusmateriaalina on kummasakin osassa sama, hyvin vapaasti käytetty 12-sävelrivi.

Kalevi Aho and Accordionist Janne Valkeajoki

One of the best-known contemporary Finnish composers in the world today, Kalevi Aho was born in Forssa, Finland on 9 March 1949. He took up the violin when he was ten, and around this time began composing. In autumn 1968, he entered the Sibelius Academy to study composition with Einojuhani Rautavaara, and the violin.

Graduating from the Sibelius Academy in 1971, Aho spent a year as a student of Boris Blacher at the Staatliche Hochschule für Music und Darstellende Kunst in Berlin. From 1974 to 1988 he lectured in musicology at the University of Helsinki and from 1988 to 1993 was Professor of composition at the Sibelius Academy. He has been a freelance composer living in Helsinki since autumn 1993.

Large-scale orchestral and chamber works make up the core of Aho's output. He has so far (2020) composed five operas (1978–2013), 17 symphonies (1969–2017), 34 concertos for different solo instruments and orchestra (1981–2020), three chamber symphonies for strings, and a wealth of other orchestral, chamber, solo instrumental and vocal works.

Kalevi Aho has also completed or made numerous transcriptions of works by other composers. Topping the list of these is his completion of the unfinished parts of the ballet *Whirls* by the Finnish composer Uuno Klami. Aho was Composer-in-Residence of the Lahti Symphony Orchestra from 1992 right up to 2011, when the orchestra awarded him the title Honorary Composer.

Also known as an active writer about music, Kalevi Aho has often taken a critical stand on Finland's cultural and social policy in his addresses and articles. He has also played a major role in various Finnish cultural organisations.

Sonata concertante for accordion and string quintet/ string orchestra (1984/2019)

- I. Prelude (Molto rubato) and Passacaglia;
- II. Prelude (Leggiero) and Fugue (Andante – Più mosso – Leggiero)

The *Sonata concertante* is a version for accordion and strings of my first Accordion Sonata, which I composed on the initiative of Matti Rantanen in 1984. The final version of that sonata was not, however, completed until 1989, in collaboration with Marjut Tynkkynen, who premiered it at the Kuhmo Chamber Music Festival on 29 July 1989. In my first Accordion Sonata I tried to stretch the instrument's technical potential to the limits and to write something for the accordion that was as immensely virtuosic as the most virtuosic works by Liszt for the piano.

In 1989, I also wrote a version of the first Sonata for two accordions based on the original one of 1984. Susanne and Veli Kujala premiered this Sonata for Two Accordions in Helsinki on 27 October 2002.

Another accordionist, Janne Valkeajoki, later became interested in the first Sonata, too, and it was he who suggested I further make a concertante version, this time for accordion and strings; for the original Sonata was, he said, by its very nature highly orchestral. It could then be performed in concerts by chamber orchestras. In autumn 2018, Valkeajoki himself produced a draft of this concertante version, and in August 2019 I used it as the basis for the *Sonata concertante*, which keeps very closely to the original Sonata. This new arrangement can be performed with either a string quintet or a fairly small string orchestra.

Like the other versions, the *Sonata concertante* is in two broad movements. They both begin with an improvisatory Prelude and end with a structurally freer coda. The beginning of the first movement is marked by many changes of tempo and brilliant, cadenza-like passages. The main movement proper is a broad Passacaglia that becomes highly virtuosic. The Prelude that begins the second movement is dominated by tremendous, far-roaming octave figures that pause from time to time on repeated notes and massive clusters. These are in turn followed by a structurally complex triple Fugue.

Both movements use the same basic musical material, a freely-applied 12-note row.

Translation Susan Sinisalo

14 *poco rit.*

mf *cresc.*

17 $\text{♩} = 69$ *accel.* *rit.* *Vno 1* *accel.* *rit.*

mp *3 cresc.*

21 $\text{♩} = 92$

f

24

ff

27 *poco rit.*

ff

II

Leggiero (♩ = 100)

Measures 1-2 of the piece. The music is in 2/4 time. The first system shows a treble clef with a circled 'C' and a bass clef with a circled 'F'. The dynamics are *pp* and the instruction *sciolto* is written above the notes. The notes are mostly eighth and sixteenth notes with some slurs.

Measures 3-4 of the piece. Measure 3 starts with a '3' above the treble clef. The dynamics are *mp*. There are triplets and an *8va* marking above the treble clef. Measure 4 has a '3' above the treble clef and a '3' below the bass clef.

Poco più mosso (♩ = 116)

Measures 5-7 of the piece. Measure 5 starts with a '5' above the treble clef and an *8va* marking. The dynamics are *pp*. Measure 6 has a *ppp* dynamic. Measure 7 has a *pp* dynamic and an *8va* marking.

Measures 8-9 of the piece. Measure 8 starts with an '8' above the treble clef and an *8va* marking. The dynamics are *mp*. Measure 9 has a *p* dynamic and an *8va* marking.

Measures 10-11 of the piece. Measure 10 starts with a '10' above the treble clef and an *8va* marking. The dynamics are *pp*. Measure 11 has a *ppp* dynamic and an *8va* marking.

Tempo I

12 *pp cresc.*

S.B.]

14 *pp* *pppp*

Poco meno mosso ♩ = 92

17 G. P. *p*

20

23

25

Musiikkia harmonikalle – *Music for Accordion*

Sooloteoksia – *Solo Works*

Kalevi Aho:	Sonaatit 1–2 harmonikalle/Sonatas 1–2 for accordion ⁴⁾	M112
	Sonaatti kahdelle harmonikalle/Sonata for two accordions (1983/1989) ⁵	M189A
	Parts for Accordion I–II	M189B–C
Kaj-Erik Gustafsson:	Missa Brevis harmonikalle/Missa Brevis for acc. (2005) ¹⁾	M158
Merja Ikkela:	Flora – 12 karakteristista kappaletta harmonikalle/ Flora – 12 Characteristic pieces for accordion (2015)	M202
Inkeri Jaakkola:	Kolme kappaletta harmonikalle/Three easy pieces for accordion	M193
Unto Jutila:	Sävellyksiä harmonikalle/Compositions for accordion ²⁾	M154
Timo-Juhani Kyllönen:	Sonatina for accordion op.11	M040
Matti Murto:	Dona eis pacem, sacred music for accordion ¹⁾	M160
	Pieni sarja–Meditaatio harmonikalle/Little suite & Meditation for accordion ¹⁾	M034
	Kesäkuvia harmonikalle/Images of Summer for the accordion ²⁾	M067A
	Partita for accordion (1998) ³⁾	M124
	Pelimannin penkillä I, kansanlaulusovituksia harmonikalle/ Finnish Folksongs for accordion ²⁾	M147
	Pelimannin penkillä II, suom. polskia harmonikalle/ Finnish Reel tunes for accordion ²⁾	M148
	Suomalainen sarja harmonikalle/Finnish suite fo Accordion (2014) ²⁾	M195
Mikko Nisula:	Sonata No. 1 for accordion "Fantasies" op. 17 (revised version 2012)	M186
	Sonata No. 2 for accordion "Emanations" op. 22	M187
	Four Concert Etudes for Accordion (2019)	M213
	Sonata No. 3 "The Phoenix" for accordion (2013)	M214
	Sonata No. 4 "Mucha's flowers" for accordion (2018)	M215
Outi Tarkiainen:	... ja alkoivat laulaa /...and they began to sing, for solo accordion (2015)	M201

Kamarimusiikkia ja Konserttoja – *Chamber music and Concertos*

Kalevi Aho:	Sonata concertante for Accordion and Strings /String quintet or String Orchestra ⁹⁾	M217A Score
		M217B Acc. part
		M217 String parts
Arr. Béatrice Berne & Vincent Lhermet	Winds from Ireland for clarinet and accordion (2012) ⁶⁾	M191
Susanne Kujala:	Vents d' Irlande et d' Ailleurs pour clarinette et accordéon (2012) ⁶⁾	M191
Veli Kujala:	Eläinten kokous 1–3 harmonikalle/Meeting at the Zoo for 1–3 accordion	M138
	Shimmer of the North, Concertino for Acc. and String orch. or Quintet(2016) ⁵⁾	M210A Score
		M210B Piano Score
Timo-Juhani Kyllönen:	Unelmajuna harmonikalle ja viululle/Dream train for vl & acc.	M042
Matti Murto:	Divertimento for violin, cello and accordion (rev.version 2013)	M009
	Kaksi kalevalaista Näkyä klarinetille ja harmonikalle (2012) ⁶⁾	M196
	Two Visions from Kalevala for clarinet and accordion	
	Concerto No.1 for accordion, percussions and strings "Ariel" ²⁾	M126A score
	Concerto No.1 chamber music version for acc. perc. and piano	M126B score
	Concerto No. 2 for accordion and strings "Finnish Pictures" ²⁾	M206A score
	Kvintetto harmonikalle ja jousikvartetille "Talvimyrskyjä"	M206B acc./pf
	Quintet for accordion and string quartet "Winter Storms" ³⁾	M178A score
	Kolme laulua Kantelettaren runoihin sopr. & lapinrummulle ja harmonikalle	M178C parts
	Three songs for sopr.& magician drum and accordion (2014) text. Kanteletar	M198
	Polskafantasioita kahdelle harmonikalle/Reel Fantasies for two acc. score & parts ⁷⁾	M198
	Tanssillinen sarja viululle ja harmonikalle/Dancing Suite for vl and acc. ²⁾	M184
	Trio No. II for violin, cello and accordion	M028
	Under The North Star, 12 Finnish folk songs for vl. vcl and acc. ²⁾	M54B
	Five Finnish Folk tunes acc. & strings	M116
		M205A score
Ari-Matti Saira:	Astory for violin, piano, accordion and contrabass	M205B acc./pf
Heikki Valpola:	Three dances for vlc and acc. ¹⁾	M031
	Contacts for two accordions ¹⁾	M027
	Ludit for violin, cello and accordion ¹⁾	M141
	Marilina for piano and accordion ¹⁾	M024
	To make a fire for accordion, piano and percussion ¹⁾	M026
		M025

Editors: ¹⁾Matti Rantanen, ²⁾Seppo Valkeajoki, ³⁾Mika Väyrynen, ⁴⁾Marjut Tynkkynen,
⁵⁾Veli Kujala, ⁶⁾Béatrice Berne & Vincent Lhermet, ⁷⁾Heidi Luosujärvi & Petteri Waris,
⁸⁾Signe Kyllönen, ⁹⁾Janne Valkeajoki

